

Phạm Duy Tồn

Con người sở khanh

Thầy thông ất làm việc ở sở... tỉnh..., mới kết duyên với cô Giáp, là
lệnh ái ông bá hộ Đình. Hai bên lấy nhau cũng là
xứng đôi phải lứa. Thiên hạ chẳng ai chê cười điều gì.

Thầy ất đẹp trai, mặt mày nhẵn nhụi. Chàng vừa trạc tuổi thanh xuân;
hình dung chải chuốt, áo quần bảnh bao.

Cô Giáp, người mũm mĩm, trông cũng xinh xinh. Nàng đương xuân
chỉ nhị đào, rượu nồng dê béo, ai nào chẳng ưa!

Nhà ông bá, bà bá cũng có, cho nên đám cưới to. Đồ tư trang sắm
đủ: vòng, xuyên, hột, hoa, mớ ba, mớ bảy, chẳng
thiếu thứ gì. Giá người không kể, chỉ những đồ vàng cô dâu đeo ở
trong mình, cũng đã ngót nghìn đồng bạc, lại còn
tiền hồi môn, kẻ đồn một nghìn, người nói năm trăm; nhưng thực sự
thì chỉ có bốn gói mà thôi, mỗi gói năm mươi
nguyên¹ chẵn.

Quý hóa lắm thay! Thầy ất được cả người lẫn của; Thật là chuột sa
chĩnh gạo...

Cưới xong, hai vợ chồng mới, dọn nhà ở riêng. Trừ lúc nào thầy
thông đi làm việc thì thôi, còn khi ở nhà, hai người cứ

bám chặt lấy nhau, không chịu rời ra một phút. Ngày đêm đóng kín cửa lại, vợ chồng hú hí với nhau: Loan ôm phượng, phượng bồng loan. Miệt mài trong cuộc truy hoan, trai tơ gái nõn, xuân đang mặn mà. Tha hồ vui chữ "Nghĩa gia"!...

1. Đồng, tiếng Hán.

*

* *

Cách ít lâu, một hôm chồng bảo vợ rằng:

- Mình ơi, mình với tôi, ta lên Hà Nội chơi một phen cho phỉ chí. Tôi sẽ đưa mình đi coi hát tuồng, đi ăn cao lầu; lên xem Quán Thánh, trại Hàng hoa, xuống chơi Bôn Be, hồ Hoàn Kiếm. Thuê xe cao su, dạo khắp mọi nơi cho thỏa thích. Mình có ưng không?

Vợ hớn hờ vui mừng hỏi:

- Thế thì hôm nào đi?

- Để yên xem... Hôm nay thứ mấy? ... Thứ tư, có phải không... Vậy thì mai tôi xin phép, đến thứ bảy ta đi.

- Thật chứ?

- Thật.

- Ừ, thế thì nhất định thứ bảy đi, nhé!

- Nhất định.

*

* *

Tối thứ sáu vợ bảo chồng rằng:

- à này mình ạ. Hai trăm bạc tôi đem gửi thầy để, nhé? Mang đi làm gì cho nó phiền, nhỉ?

Chồng đáp:

- ừ, đem cả đi làm gì!... Ơ! Thế nhưng mà ngộ mình còn muốn mua bán sắm sửa gì nữa chẳng? Bất nhược cứ đem quách cả đi cho tiện.

- ừ, mà phải. Máy khi lên Hà Nội tội gì chẳng sắm? Để mai đổi cả lấy giấy mang đi cho khỏi nặng.

*

* *

Chiều hôm sau, lúc sắp ra tàu, bố vợ dặn rằng:

- Trong mình mang nhiều tiền bạc, đi đường phải cẩn thận lắm mới được. Tôi chỉ lo vợ chồng trẻ, mê ăn mê ngủ, mà ở tàu thủy, thì kẻ cắp như rươi.

Chàng rể thưa:

- Xin thầy đừng ngại. Con ở sở, lắm khi chủ giao cho bạc nghìn, giắt ở trong lưng, một mình con còn chẳng hề gì, huống hồ nay lại có cả nhà con nữa thì thầy còn lo sợ gì!

Bà bá bảo rằng:

- ấy ở nhà không sao, chứ đi tàu thì phải giữ. Tiền đã bỏ vào trong ví, mà để vào valít cẩn thận rồi, có phải không?...

Thế thì những hoa, hột, vòng, xuyến, nhẫn của chị thông, cũng nên tháo hết ra mà cất vào trong valít ấy. Người ngồi đâu thì để liền ngay bên cạnh; hễ nằm thì gói đầu lên trên, nhé.

- Vâng, vâng.

Vội vàng miệng nói tay làm, bao nhiêu bộ cánh thu cả vào va-lít, chỉ để lại đôi hoa đeo tai mà thôi.

*

* *

Tàu xúplê¹, kéo neo, xịch xịch chạy. Hai giờ đêm, đến bến Hà thành.
Đèn hiệu sáng trưng, cô thông nom cũng
choáng mắt.

Chồng bảo vợ rằng:

- Ta thuê xe cao su vào ôten² cho tiện.

1. Tiếng Pháp: souffler: thổi còi.

2. Tiếng Pháp: hotel: khách sạn.

Vợ ưng:

- ừ, đi đâu cũng được. Nhưng mà có xa không?

Chồng nói:

- Không. Chỉ năm xu xe, chạy nhoáng một cái đến nơi ngay.

Rồi gọi:

- Cao su!... Hai cái!

Vợ lên một xe, chồng lên một xe. Xe vợ chạy trước, xe chồng chạy
sau.

Xe kéo rập rình, qua hết phố này sang phố khác. Đêm khuya, đường
sá vắng ngắt, thiên hạ ngủ im. Đến Hàng Đào,
phu xe hỏi:

- Đi cà phê nào đây, cô?

- Tôi cũng chẳng biết nữa. Anh thử hỏi xe sau xem.

Phu xe ngoảnh lại, chẳng thấy bóng cao su nào. Cô thông thò đầu ra,
bảo quay xe lại; nhìn mãi cũng không thấy gì.

Hai bên hàng phố, cửa đóng kín mít; bốn bề im lặng như tờ. Dãy đèn

điện sáng choang, thăm thẳm một dải đường dài
trắng xóa...

Cô thông giạt mình:

- Ô hay! Xe kia đi vào đường nào?... Đây là phố gì, hử bác?

- Phố Hàng Đào.

- Bác có biết xe sau chạy ngả nào, không?

- Không biết!

- Chết chữa! Coi khéo chẳng lại lạc, nhé...

Cậu culi1 giờ giọng nói ngay:

- Ơ hay! Có lẽ bây giờ cứ đứng giữa đường này, ư? Cô bảo tôi kéo
đi đâu, chứ?

1. Tiếng Pháp: coolie: phu.

- Hãy khoan đã, bác. Thử đợi tí nữa, xem sao. Ngộ xe nhà tôi đi
chậm chạp, vì còn mắc cái va-lít nặng.

Culi bèn nặc mỡ rằng:

- Thôi, mất cậu rồi. Đừng mong người với valít nữa. Hụt món này, ta
lỡng món khác vậy.

Cô ta nghe nói, lạnh gáy cả người; những lo ngay ngáy, bụng bảo dạ
rằng: "Chết nỗi! Bây giờ làm thế nào đây? Bơ vơ
phận gái, đêm khuya một mình ở nơi đất khách, biết nương vào
đâu?... Mà chồng thì đi đường nào? Sao lại có lạc
được? Lẽ đâu vô ý thế!...

Còn đang lúng túng, thì có phulít1 đi qua, hỏi: "Cái gì?"

Cô kia vừa buồn, vừa hãi, thấp cao kể rõ sự tình. Phu-lít bảo: "Đi lên
bóp!"

ấy mới rầy rà! ấy mới thật là chết! Làm thế nào được bây giờ. Trời ơi?...

May sao, giữa lúc ấy, có một thầy ra dáng làm việc tây, cũng đi qua đó; thấy lòi thoi, đứng lại gần xem.

Thốt nhiên, thầy ta giương mắt trừng trừng, nhìn vào tận mặt người đàn bà mà hỏi:

- Có phải cô Giáp đấy, không?

Cô Giáp ngạc nhiên, đổi lo ra mừng:

- Phải, tôi đây... Kia, Thầy Bính!...

- Chết rồi! Cô lên đây bao giờ?... Lên làm gì trên này?... Đi với ai?...

Đêm hôm khuya khoắt, sao lại chỉ có một mình thoi?

- Tôi vừa ở tàu thủy lên với nhà tôi...

- Vậy... thầy đâu?

- Xe tôi đi trước, xe nhà tôi đi sau. Bây giờ trông lại, không thấy đâu nữa. Dễ thường lạc rồi, thầy ạ.

- Hừ!... Lạ thật! Sao lại lạc được?

1. Tiếng Pháp: police: cảnh sát.

Thầy Bính nghĩ một lát, rồi lại đoán rằng:

- Hay là gặp anh em, còn đứng lại nói chuyện chẳng?... Nhưng cũng không có lẽ... Ai lại bỏ vợ bỏ ngõ, đi một mình trong thành phố đêm khuya như vậy!... Thôi, để tôi nói với thầy đội. Xin mời cô hãy về tạm đằng nhà, nghỉ ngơi với mẹ cháu cho tiện. Rồi sáng mai ta sẽ liệu.

*

* *

Mai cũng chẳng thấy gì; kia cũng chẳng thấy gì. Trong hai ba ngày, tịnh vô âm tín.

Cô Giáp sốt gan sốt ruột. Hai vợ chồng thầy Bính trong lòng cũng áy náy mà phân vân: "Ồ hay! Tìm hết nơi này, hỏi hết chỗ kia, sao mà chẳng thấy tăm hơi đâu cả, là nghĩa làm sao? Kỳ thật!...

Đến ngày thứ tư nhân ngồi nói chuyện việc cưới mình, cô Giáp mới thuật lại cả đầu đuôi: "Chồng tôi nghe đâu người ở tỉnh X1. Cha mẹ mất sớm, mồ côi một mình, trước sau chẳng có ai cả; thân lập lấy thân. Thầy để thương tình mà gả, chứ nào có phải rằng là tham của tham cái gì đâu! Vả chúng chồng tôi vốn là thanh bạch. Thôi thì nhờ trời, nhờ quan trên, có lẽ nay mai cũng lo được bỏ vào làm việc Nhà nước. Tiền của bây giờ chẳng ngại, chỉ cốt lấy chút công danh với họ hàng làng nước. Nay hai vợ chồng đem nhau lên Hà Nội chơi. Có mang cả mấy trăm bạc đi nữa..." Thầy Bính bèn hỏi rằng:

1. Nguyên in: XXX.

- Thế thì bạc ấy đâu?

- Ấy, nhà tôi giữ. Bỏ ở trong valít... Valít nhà tôi mang... Lại bao nhiêu đồ vàng của tôi, cũng để cả trong valít ấy. Thầy Bính lắc đầu, thờ dài nhìn cô Giáp mà nói rằng:

- Thôi, cô mắc lừa rồi, cô ạ.

*

* *

Cô Giáp không hiểu:

- Mắc lừa ai?... Thầy bảo tôi mắc lừa ai?...

- Mắc lừa thằng bợm, chứ mắc lừa ai? ... Nó cuỗm cả vàng lẫn bạc, nó téch lên ngàn rồi... Sao lại tin cái đứa vu vơ, trên không chẳng dưới không rế thế?!...

- Nhà... nhà... nhà tôi ấy ư?

- Chứ lại gì!

Cô Giáp chết điếng người. Ngồi lặng im một lát, rồi bùng mặt khóc oà lên:

- Trời đất ôi! Ngờ đâu con người thế, mà xỏ lá ba que!...

- Cô ơi, đời bây giờ, thiếu gì những giống tốt mã dài đuôi, làm nghề cật Sờ!... Thôi đã mắc lận thì thôi, đi đâu chẳng biết con người Sờ Khanh!...

*

* *

Cách hai ba tháng sau, dò la mãi, quả nhiên biết rõ tin rằng: Cậu Sờ ấy đồng mưu với một ả giang hồ, để lập cái kế tàn nhẫn này, mà lấy của cải và hại một đời người đàn bà đầu xanh tuổi trẻ. Xong rồi, hai đứa đem nhau đi trốn sang đâu Xiêm, Lào, để cùng vui hưởng cái của bất nhân bất nghĩa.

Tạp chí Nam Phong,
số 20, Tháng 2 - 1919

Nguồn: Hùng

Được bạn: Thành Viên VNthuquan đưa lên
vào ngày: 27 tháng 12 năm 2003